ضرورت توجه به معضل کپی‌رایت و عدم اجرای قوانین بازدارنده

بخش پایانی

مهار سرقت‌های علمی و ادبی با هوشیاری اهل فن

گالیا توانگر

COPYRIGHTED · COPYRIGHTED · COPYRIGHTED

*** یک دانش‌آموخته ادبیات: بعضا دیده شده یک پایان نامه که در شهری دور افتاده نوشته و دفاع شده است، برای فروش به دست یک دانشجوی تهرانی می‌دهند و برعکس. استاد که همه پایان‌نامه‌های کشوری را نخوانده است؛ فوقش بر پایان‌نامه‌های نوشته شده در دانشگاه خود و چند دانشگاهی که با آنها در ارتباط بوده، اشراف داشته باشد.**

همین حالا که به میدان انقلاب پایتخت سری بزنید از هر گوشه و کناری این ندا برمی‌خیزد که «تحقیق، پایان‌نامه ارشد و دکتری» گویی سبزی فروخته می‌شود! این روند سالیان درازی است که ادامه دارد و هیچ نظارتی هم صورت نمی‌گیرد.

میترا بوشهری یک دانش‌آموخته ادبیات برایمان می‌گوید: «بعضا دیده شده یک پایان‌نامه که در شهری دور افتاده نوشته و دفاع شده است، برای فروش به دست یک دانشجو تهرانی می‌دهند و برعکس. استاد که همه پایان‌نامه‌های کشوری را نخوانده است؛ فوقش بر پایان نامه‌های نوشته شده در دانشگاه خود و چند دانشگاهی که با آنها در ارتباط بوده، اشراف داشته باشد.»

فواد دانش‌پور یک دانشجوی دکتری برایمان می‌گوید: «البته الان به این راحتی‌ها هم نیست. یک سیستمی خریداری شده که از همه استادان خواسته‌اند پایان‌نامه‌های دانشجویی را در آن بارگذاری کنند. این‌گونه پایان‌نامه جدیدی که به دست استاد می‌رسد، در آن سیستم قرار گرفته و جست‌وجو می‌شود که چند درصد کار جدید در مقایسه با قبلی‌ها دستاورد جدید و متعلق به دانشجوی نگارنده است؟ همه کپی‌های احتمالی را با رنگ قرمز نشان می‌دهد. به‌ویژه اگر ارجاع در متن نداده باشید، سریع دستتان رو می‌شود.»

اهمیت ارجاع در متن مساوی با حیثیت علمی

خسروبیگی یک استاد روش تحقیق در مثالی از پیامدهای عدم ارجاع در متن پایان نامه دانشجویی برایمان می‌گوید: «بر روی یک مقاله علمی- تاریخی کار می‌کردم. در همین حین گرفتاری برایم پیش آمد و بخشی از کار را به یک دانشجوی مورد اعتماد خود در مقطع دکتری سپردم. یک روز آمد و همه فیش‌های مرا بُرد تا کار آن بخشی را که به وی محول کرده بودم، از روی فیش‌برداری‌هایم به سرانجام برساند.»

وی ادامه می‌دهد: «مدتی گذشت و خبری از آن دانشجو نشد. تلفنی روند کار را جویا شدم. گفت انجام داده‌ام. اتفاقا فیش‌های مرا که برده بود، برگرداند و من دیدم کار را هم خوب انجام داده است. خرسند از پایان کار مقاله را با ذکر اسم خودم و او جهت چاپ در یک مجله علمی معتبر ارسال کردم.»

این استاد روش تحقیق در دانشگاه با ناراحتی که در چهره‌اش نمایان است، می‌گوید: «مدتی از ارسال مقاله‌ام برای آن نشریه علمی گذشت و آقایی با من تماس گرفت. گفت: شما یک پاراگراف از مقاله مرا بدون ذکر منبع در مقاله خود آورده‌اید؟! اول خیلی جا خوردم چون با توجه به اینکه سالیان سال استاد روش تحقیق در دانشگاه هستم، به خوبی می‌دانم که اهمیت ارجاع در متن چقدراست؟ ولو یک پاراگراف از دیگری باشد.»

وی در تکمیل صحبت‌هایش می‌گوید: «به دانشجویم زنگ زدم و گفتم: از هیچی نترس و به من راستش را بگو. آیا کاری را که به تو محول کرده بودم، خودت انجام دادی؟ مِن... مِن کنان گفت: متاسفانه، خیر. پدرم فوت شده بود و کار را به دوستم سپردم. سرانجام معلوم شد که آن دوست - اگر براستی وجود حقیقی داشته- این اشتباه بزرگ را مرتکب شده و یک پاراگراف از مقاله فرد مدعی را بدون ارجاع در متن آورده است.»

نوشته‌های ما را با اسم خودمان منتشر کنید

ولی وردی یک شاعر از خطه سبز شمال برایمان صادقانه می‌گوید: «انگار شاعران و نویسندگان در زمره خالقان آثار قرار ندارند و مخاطبان برایشان حق مؤلف قایل نمی‌شوند. در شبکه‌های مجازی نوشته هایشان کپی‌پیست می‌شود. نوشته‌هایشان دزدیده می‌شود و حتی در مواردی مالک پیدا می‌کند!

بسیاری از دوستان شاعر و نویسنده‌ام از دزدیده شدن نوشته‌هایشان گله دارند. می‌گویند: شعرهایمان را کپی می‌کنند و اسم شاعر را نمی‌نویسند. شعرها و نوشته‌هایمان با اسم مالکانی جدید به دست خودمان می‌رسد.»

وی ادامه می‌دهد: «برای پیدا کردن نام نویسنده یک اثر باید بدانیم به کجا مراجعه می‌کنیم؟ قطعا از سایت... کالا نمی‌توانیم صاحب یک شعر و نوشته را پیدا کنیم، ولی اگر همان قدر که برای کپی یک نوشته اشتیاق داریم، برای پیدا کردن صاحب اثر هم‌اشتیاق داشته باشیم، حتما به نتیجه می‌رسیم.»

وی گله‌مندانه می‌گوید: «چه بسیار شعرهایی که به اسم شاعران مشهور منتشر شده، اما متعلق به نویسندگانی بوده که اتفاقا تشنه‌تر و محق‌تر برای کسب شهرت و تحسین هستند.»

این شاعر با نگاهی به مشکلات اقتصادی قشر هنرمند و شاعر در تکمیل صحبت‌هایش می‌گوید: «در کپی پیست شعر، داستان، خبر و... عجول نباشیم. باور کنیم شاعران و نویسندگان هم نان می‌خورند و سفره‌هاشان زیر همان کلماتی پهن است که می‌نویسند و سفره ذوقشان کم‌رزق و روزی است، چرا که هیچ کس کارشان را «کار» نمی‌داند. حتی آنها که با آثارشان کِیف‌ها می‌کنند. چقدر شنیده‌ایم که مگر نویسندگی شغل است؟ مگر شاعری شغل است؟!

شاید باور نکنید ما نان کلمات و ذوق و اندیشه‌مان - اگر باشد- را می‌خوریم. لقمه‌هایی کوچک به ازای حرف‌های معلقی که شکارشان کرده و روی کاغذ رامِشان می‌کنیم. نوشته‌های ما را با اسم خودمان منتشر کنید، لطفا.»

سوءاستفاده از نظریات دیگران بدون مشخص کردن نام پدیدآورنده

آیا یک مضمون ادبی می‌تواند برای دو شاعر تکرار شود یا اینکه شاعر این مضمون را از وی می‌گیرد و به نوعی دستکاری می‌کند و به نام خودش به بازار ادبی عرضه می‌کند؟

آیا فرو رفتن محقق، شاعر و نویسنده در یک لحظه خاصی است که دیگران می‌توانند آن لحظه را داشته باشند؟ آیا تجربه‌های مشترک هستند که تعبیرشان متفاوت است یا تجربه و تعبیر هر دو یکی است؟

دکترمهدی محبتی پژوهشگر ادبی صراحتا می‌گوید: «بی‌تردید بحث سرقت‌های ادبی جدی‌تر از حدس و تصور ماست، اما خیلی‌ها از ورود به آن به دلایلی یکی مثلا شخصی خودداری می‌کنند و یا علاقه و حوصله و یا دانش ندارند و یا همان عادت و توجیه «به من چه «و» که «چی بشه؟»»، «چه فایده؟» و...

در آشفتگی و ازدحام انتشار متن‌های بی‌صاحب و هزار صاحب و اغلب مزخرف، با انتشاردهندگان و کپی‌کاران ناشی و کوتوله چگونه باید برخورد کرد؟ بعضی‌ها بر این نظرند دنیای مجازی جای دوستی و دوست به هر قیمتی پیدا کردن و نرنجاندن است و هزار دفعه باید فدا و دور یک نفر گشت و واگشت تا مبادا بگویند که مصداق گیر دادن است و هکذا و یا «همین است که هست» و «به شما ربطی ندارد».

وی ادامه می‌دهد: «متاسفانه اشعاری که در قالب کلاسیک نوشته می‌شوند، بیشتر در معرض کپی شدن هستند. با تغییر دادن جای چند کلمه هم آسمان به زمین نمی‌آید، می‌آید؟!

جای مصرع سوم و پنجم و دوم و اول را عوض کنیم و اگر کسی پرسید قبلا این اثر را خوانده یا شنیده‌ای؟ بگوییم: من اصلا آن را نخوانده‌ام و این متن نتیجه استعداد و ذوق و خلاقیت شخصی من است و لاغیر. البته اگر جوابی بدهد و وانمود به ندیدن نکند.

این ماجرا (ماجرا؟) به قالب های کلاسیک ختم نمی‌شود و شامل بقیه قالب‌ها حتی رونویسی از ترجمه‌های ترکی و عربی و... می‌شود.»

وی در ادامه می‌گوید: «من جایی نخوانده ام که بنویسند مودبانه نقد کنید؟ شما اگر خوانده‌اید بگویید کجا؟ که به فلان چرندنویس سارق باید گفت: قشنگ است، ولی فلان سطر، خط، بند و مصرع متعلق به فلانی است یا ترجمه شعر فلان شاعر است .

در کتابی با عنوان «نقد ادبی و دموکراسی» مطرح شده که «به دست دادن تعریفی جامع درباره سرقت ادبی که همه مصداق‌های آن را شامل شود کار سهلی نیست، اما شاید بتوان تعریف زیر را شالوده‌ای برای بحث بیشتر درباره این موضوع دانست: سرقت ادبی عبارت است از استفاده از آراء و نظریات دیگران بدون مشخص کردن اینکه آن آراء و نظرات به دیگران تعلق دارد. سرقت ادبی به شکل‌های مختلفی می‌تواند رخ دهد، از جمله به این صورت‌ها:

۱- رونوشت کردن جملات و عبارات یا حتی تعابیر به کار رفته در نوشته‌های دیگران و عدم ذکر منبع یا مشخصات منبعی که آن عبارات یا تعابیر از آنها اخذ شده است.

۲- باز گفتن آراء و نظریات دیگران با جملاتی متفاوت بدون ذکر منبع آن نظرات و آراء.»

ایده‌ها و عبارات سایرین بخشی از دارایی عقلانی آنها

سرقت علمی- ادبی یعنی استفاده از ایده‌ها و عبارات دیگران، به عنوان نظریه و ایده خود. این عمل در حقیقت نوعی دستبرد فکری است. سرقت علمی- ادبی دستبردهای آگاهانه یا کپی کردن‌های اتفاقی مطالب دیگران را شامل می‌شود.

اصطلاحات دزدی یا سرقت علمی و ادبی یا فکری در زبان فارسی، در برابر واژه **Plagiarism** استفاده می‌شوند.

نازیلا حمیدی یک کارشناس مسائل چاپ و نشر برایمان توضیح می‌دهد: «در گذشته سیستم‌های جست‌وجوی الکترونیکی برای شناسایی موارد تخلف علمی در دنیا وجود نداشت. علی‌رغم اینکه این تخلف علمی در جاهای مختلف دنیا انجام می‌شد، اما موارد آن خیلی به دشواری کشف می‌شد.

به عنوان عضوی از جامعه علمی، باید مسائل اخلاقی را در این جامعه رعایت کنیم. یکی از این مسائل ذکر مفاهیمی است که آگاهانه از دیگران قرض گرفته‌ایم. بدیهی است بدون بهره گرفتن از افکار و نظریات سایرین نمی‌توان متن علمی نوشت. یکی از اصولی که باید رعایت شود، بررسی دقیق منابع می‌باشد. این بررسی و ارجاع به منابع می‌تواند به شکل نقل قول در متن، پاورقی یا نوشته‌های پایانی باشد.»

وی درباره اینکه چرا سرقت ادبی غیراخلاقی شمرده می‌شود، می‌گوید: «ایده‌ها و عبارات سایرین بخشی از دارایی عقلانی آنها به حساب می‌آید و زمانی که کپی و به اسم فرد دیگری عرضه شود، نوعی دزدی صورت گرفته است. معمولا شخصی که اقدام به سرقت ادبی می‌کند از این کار سود می‌برد. داشتن مدرک تحصیلی، می‌تواند نشانی از توانایی مالک آن باشد و لذا اگر شخصی با تکیه به این مدرک و بدون داشتن شرایط لازم در جایی استخدام شود، می‌تواند برای دیگران خطرناک باشد.»

این کارشناس درباره مصادیق سرقت ادبی توضیح می‌دهد: «کپی کردن مطالب از سایر منابع بدون ذکر منبع، بهره‌گیری از نظرات سایرین بدون ذکر منبع، تفسیر یک مطلب بسیار شبیه به مطلب اصلی، دانلود منابع اطلاعاتی رایگان، کپی کردن مقالات از اینترنت و یا منابع اطلاعاتی عمومی، کپی‌برداری و قرار دادن چند مطلب در کنار هم به عنوان یک مطلب جدید، بهره‌گیری از رفرنس‌های اشتباه، ایجاد تغییر در اطلاعات و داده‌ها.»

*** یک شاعر از خطه شمال: باور کنیم شاعران و نویسندگان هم نان می‌خورند و سفره‌هاشان زیر همان کلماتی پهن است که می‌نویسند و سفره ذوقشان کم‌رزق و روزی است، چرا که هیچ‌کس کارشان را «کار» نمی‌داند. حتی آنها که با آثارشان کِیف‌ها می‌کنند. چقدر شنیده‌ایم که مگر نویسندگی شغل است؟ مگر شاعری شغل است؟!**

*** یک کارشناس چاپ و نشر: ایده‌ها و عبارات سایرین بخشی از دارایی عقلانی آنها به حساب می‌آید و زمانی که کپی و به اسم فرد دیگری عرضه شود، نوعی دزدی صورت گرفته است.**

اطلاعیه

قابل توجه کلیه فعالان اقتصادی

الزام استفاده از فرم صورتحساب فروش ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی

در راستای پیاده سازی ضوابط اجرایی استرداد مالیات و عوارض ارزش افزوده موضوع تبصره ماده (۱۳) قانون مالیات بر ارزش افزوده ، فعالان اقتصادی از تاریخ ۹۷/۶/۱ ملزم به استفاده از صورت حساب فروش کالا ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی (در زمان عرضه کالا) می باشند .

Ministry of Economic Affairs and Finance
The Iranian National Tax Administration

وزارت امور اقتصادي و دارايي
سازمان امور مالياتي كشور

فرم شماره ۲

Serial Number..... شماره سریال :
Date ..... تاریخ :

Sales invoice for foreign passenger travelling to Iran
صورتحساب فروش کالا ویژه مسافران تبعه کشورهای خارجی

Details of the seller — مشخصات فروشنده

نام شخص حقیقی/حقوقی: ..... شماره اقتصادی: □□□□□□□□□□□ شماره ثبت/شماره ملی: □□□□□□□□□□□
نشانی: استان: ..... شهرستان: ..... شهر : ..... کد پستی ۱۰ رقمی : □□□□□□□□□□
آدرس : ..... شماره تلفن/نمابر: ..... گواهی ثبت نام: شماره / تاریخ

Details of the foreign passenger (buyer) — مشخصات مسافران تبعه کشورهای خارجی (خریدار)

Name and surname: (نام و نام خانوادگی) .....
Passport No: (شماره گذرنامه) .....
Visa No.: (شماره روادید) .....
Residence Address:. (نشانی محل اقامت) .....

Detail of the goods bought — مشخصات کالا ی مورد معامله

۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
NO	Code of the good	Details of the goods	Number / quantity	Unit of measurement	Unit price (I.R.I. Rials)	Total price	discount	After discount price	Total VAT	Total price + VAT
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد/ مقدار	واحد اندازه‌گیری	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بعلاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)
		نحوه محاسبه براساس شماره ستون				(٦ × ٤)		(۷ – ۸)	مجموع نرخ مالیات و عوارض ۹	(۹ + ۱۰)
						Total value — جمع کل				

Conditions and method of sale — شرایط و نحوه فروش :
cash ☐ — نقدی ☐
non-cash ☐ — غیرنقدی ☐
Details — توضیحات : .....

signature of the buyer — امضاء خریدار
Stamp and signature of the seller — مهر و امضاء فروشنده

سازمان امور مالیاتی کشور

م الف ۳۱۱۷

«آگهی احضاریه»

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

نظر به اینکه پرونده آقای دکتر نوید احمدی روزبهانی فرزند علی‌محمد استادیار سابق و متخصص گوش و حلق و بینی بیمارستان لقمان حکیم به علت غیبت غیرموجه در هیئت بدوی رسیدگی انتظامی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی مطرح می‌باشد بر اساس مقررات به نامبرده ابلاغ می‌گردد، چنانچه در ایران سکونت دارند ظرف مدت یک ماه و در صورت سکونت خارج از کشور ظرف مدت دو ماه مراجعه و یا دفاعیه خود را کتبا به مدیریت توسعه سرمایه انسانی این دانشگاه واقع در تهران - بزرگراه شهید چمران - اوین - جنب بیمارستان آیت‌ا... طالقانی - ساختمان شماره یک تحویل و رسید دریافت دارند و در غیر این صورت مطابق مقررات اقدام خواهد شد.

روابط عمومی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

م الف ۳۲۱۹

آگهی تغییرات موسسه فرهنگی خدمات مسافرت هوایی و زیارتی ثامن‌الائمه به شماره ثبت ۱۶۵۶۹ و شناسه ملی ۱۰۲۶۰۱۳۵۷۲۵

به استناد صورتجلسه هیئت مدیره مورخ ۱۳۹۵/۹/۲۲ و مجوز سازمان هواپیمایی کشوری به شماره ۵۵۰۳۶ مورخ ۹۵/۱۱/۳ و مجوز سازمان حج و زیارت به شماره ۹۵/۱۷/۲۹۵۴ مورخ ۹۵/۹/۳۰ تصمیمات ذیل اتخاذ شد: آقای حسین خالقی محمدی با کد ملی ۰۰۴۹۴۸۸۲۴۴ به نمایندگی از شرکت جهاد خانه‌سازی رزمندگان با شناسه ملی ۱۰۱۰۱۳۹۴۰۵۸ به سمت رئیس هیئت مدیره و آقای حسن آشتیانی عراقی با کد ملی ۰۵۱۹۴۷۷۷۵۸ به نمایندگی از موسسه بنیاد تعاون سپاه با شناسه ملی ۱۴۰۰۳۶۹۱۹۴۳ به سمت مدیرعامل و عضو هیئت مدیره و آقای رضا روستایی با کد ملی ۶۲۱۹۸۳۹۸۷۰ به نمایندگی از موسسه صندوق پس‌انداز و قرض‌الحسنه انصارالمجاهدین با شناسه ملی ۱۰۱۰۰۳۰۸۳۵۷ به عنوان عضو هیئت مدیره انتخاب گردیدند. کلیه اوراق و اسناد تعهدآور از جمله چک، سفته، برات و هرگونه اسنادی که برای موسسه ایجاد تعهد نماید با امضاء ثابت مدیرعامل و متغیر یکی از اعضاء هیئت مدیره همراه با مهر موسسه معتبر است.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران

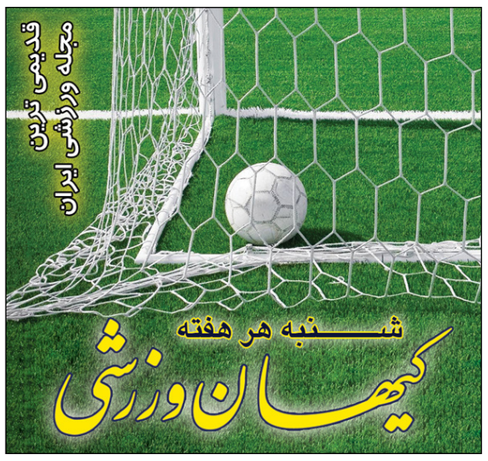

آگهی تغییرات شرکت آلومینیوم فاز با مسئولیت محدود به شماره ثبت ٤۷۶۳۶ و شناسه ملی ۱۰۱۰۰۹۲۸۳۷۳

به استناد صورتجلسه مجمع عمومی فوق‌العاده مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۶ تصمیمات ذیل اتخاذ شد: خانم ساناز عراقی به شماره ملی ۰۵۳۳۴۵۰۱۶۰ با دریافت مبلغ ۴۴۰۰۰۰۰ ریال از سهم‌الشرکه خود از صندوق شرکت از شرکت خارج گردید. خانم عقیق عراقی به شماره ملی ۰۵۳۴۷۱۵۶۶۴ با دریافت مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ ریال از سهم‌الشرکه خود از صندوق شرکت از شرکت خارج گردید. در نتیجه سرمایه شرکت از مبلغ ۴۶۴۰۰۰۰۰ ریال به مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال کاهش یافت و ماده مربوط در اساسنامه اصلاح گردید. لیست شرکاء بعد از کاهش سرمایه به قرار ذیل می‌باشد: خانم ژاله جعفری به شماره ملی ۰۵۳۲۰۸۷۲۹۱ دارای ۴۸۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم گلبرگ عراقی به شماره ملی ۰۵۳۲۳۵۰۶۳۴ دارای ۴۴۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم مهرانگیز دره باغی به شماره ملی ۰۵۳۰۳۹۸۲۷۳ دارای ۱۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم مینو دره باغی به شماره ملی ۰۵۳۰۳۹۸۲۶۵ دارای ۱۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم عامله حفیظ کاشانی به شماره ملی ۰۰۴۱۴۹۵۵۳۵ دارای ۱۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم مولود عراقی به شماره ملی ۰۵۳۲۰۳۵۹۲۵ دارای ۵۰۰۰۰۰۰ ریال سهم الشرکه خانم سارا هادیان به شماره ملی ۰۵۳۴۷۲۳۱۷۹ دارای ۳۹۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه خانم سحر هادیان به شماره ملی ۰۵۳۴۷۲۳۱۶۰ دارای ۳۹۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه آقای علیرضا دره‌باغی به شماره ملی ۰۰۵۰۱۳۸۰۲۲ دارای ۴۰۰۰۰۰۰ ریال سهم الشرکه خانم مینا دره باغی به شماره ملی ۰۰۳۶۱۷۲۲۹۴ دارای ۱۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه آقای علیرضا یساولی شراهی به شماره ملی ۰۵۳۴۵۲۷۹۵۷ دارای ۳۶۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه آقای محمدرضا صفری به شماره ملی ۰۵۳۰۶۹۷۸۳۱ دارای ۲۴۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه آقای مجید صفری به شماره ملی ۰۵۳۳۲۳۷۹۰۴ دارای ۲۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه آقای بهزاد صفری به شماره ملی ۰۵۳۴۲۰۶۳۷۹ دارای ۲۰۰۰۰۰۰ ریال سهم‌الشرکه.

سازمان ثبت اسناد و ملاک کشور
اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران

جدول شماره ۱۱۲۸۹

بدون نقطه کور

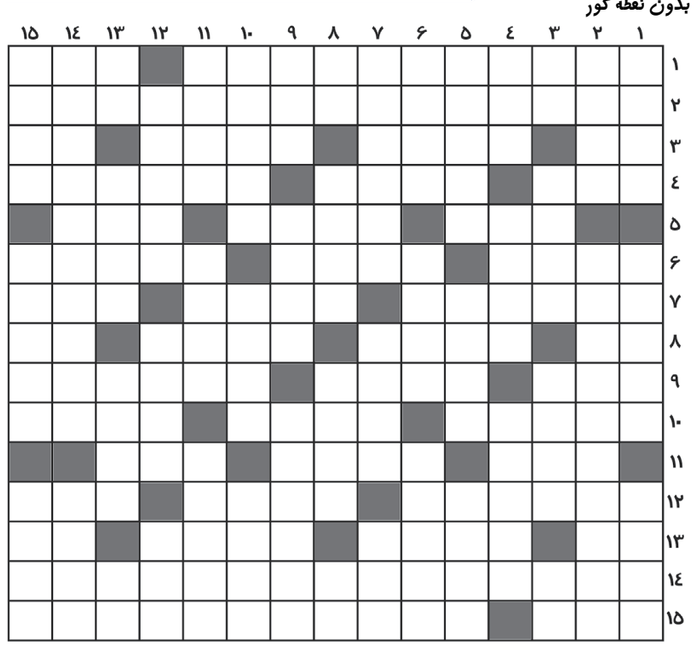

افقی:

۱- اثری از خواجه عبدالله انصاری- مطلب پوشیده و سر به مهر ۲- دردسری که مقامات نجومی‌بگیر برای کارگران و کارمندان ایجاد کرده‌اند ۳- پیشوند سال، روز و شب - روان بودن - ایثارگری در مسیر جریان برق - پسوند گفتار و شنیدار ۴- عشق و دوستی- ولگرد - صعوبت، سخت بودن ۵- خاستگاه فلسفه- فرمایشی، دستوری - موی بلند سر که صورت را بپوشاند ۶- دارای استحکام - سودمند- تعقیب ۷- خودداری کردن - خوب- پسوند شباهت ۸- علامت جمع- ماه تقویم رایج در عراق و سوریه قدیم - گروه و طایفه - بوی ماندگی ۹- بین و میان - راستی و درستی - سکه مسی رایج در دوران قاجار ۱۰- برابری طلب با دین- خانه بزرگ با فضای پر درخت - شکوه و جلال ۱۱- غذای تزریقی - پرسش- عدد نامعلوم ۱۲- مرگ و میر در میان خرها- متحد و پیوسته - اسب دوم مهاجمان مغول ۱۳- مکان- تالار آموزشی- چاق- نشانه وجود مفعول در جمله ۱۴- یکی از علل سلطه‌گری استکبار در ممالک توسعه نیافته ۱۵- بشقاب بزرگ- منظومه‌ای از امیر خسرو دهلوی پارسی‌گوی هندی.

عمودی:
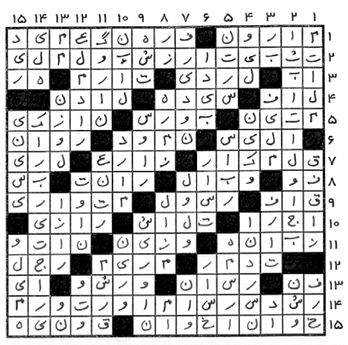
۱- از ادوات پرسش- پارچه پشمی کلفت - شهری پارسی‌گو در شمال تاجیکستان ۲- آهنگ و ملودی- سبک شعر سرودن حکیم فردوسی ۳- مکمل‌بند- نوعی موشک- به معنای خانه چوبی هم آمده است- شالوده ۴- پناهگاه بز و گوسفند - خواهش - به یک نقطه مرکزیت دادن ۵- ضایع شدن با فشار - مقابل ایمن- بوته گل ۶- اسب تندرو - از اصول دین اسلام- فهرست ۷- دلیلی برای محکومیت در دادگاه- نوعی سمور یا خدنگ - آسمان عرب ۸- نتی در موسیقی - طرف راست - از انواع فیلم یا نمایش - جایگزین او ۹- کنار زدن پرده، آشکار کردن - صف و رج- توجه و عنایت ۱۰- دشمن حسینی - پل- روز امید ۱۱- نهی از نوشیدن - تند رونده، ساعی- شاعری حکیم از لاهور پاکستان ۱۲- موی سر شانه نشده- ترازوی سنگین وزن- ضربه‌ای از مشتزن ۱۳- پروردگار - مدل و نمونه - همیشگی - تکیه به جای راحت ۱۴- ابزار پرکاربرد مکانیک‌ها و لوله‌کش‌ها - مقصد رودهای بزرگ ۱۵- وصف مار و کژدم خطرناک- دانستن و دریافتن - کم‌کار از کهولت سن.